

Acció CIUTADANA

SETMANARI REPUBLICÀ FEDERAL

Olot, 19 de Juliol 1930.—Subscripció 5 ptes. l'Any. Número solt 10 cts. —Redacció i Administració, Concentració Republicana—Any I.—Núm. XXI

*Un exèrcit de cent mil mestres
costaria molt menys que un altre
de cent mil soldats i faria impos-
sible i innecessàries les dictadures
a Espanya.*

L'Estatut de Catalunya Des de Barcelona

Cal imposar-se

ENS sembla molt millor, el sistema de medir les idees, per el procediment que es cerca d'implantar-les, que el de graduar la densitat del sentiment, ja que si aquestes tenen un mínim de dignitat i aspiren a una determinació de llibertat, no poden, de cap manera, ésser patrimoni exclusiu d'uns pocs pairalistes, privilegiats en coneixences de profit particular. No obstant, reconeixem el liberalisme d'aquests pocs, als principis del desig de situar la idea dintre alguna esfera plàstica, i que forçosament aleshores, època del pròxim-post afebliment del sentit de ciutadania, havia de resultar estrident.

Però ara, després del temps transcorregut de des la Renaixensa i modelades per les circumstàncies que tan directament afectaren la nostra part material, les idees, porten en sí, un sistema més radical, més humà, que ja no permeten les mitges concepcions. Avui s'és una cosa, íntegrament o per conveniència.

La història, essencialment reflex de la vida de cada dia, ens evidencia la lògica de l'evolució: del feudalisme a la monarquia, d'aquesta a la República, i de la República a un altre règim social que els temps no deixaran pas d'elaborar.

Aquesta successió però, és per els pobles lliures; els que no tenen reconeguda la seva personalitat i es troben sota la jurisdicció d'un altre poble, entestat en assimilar-los, han de seguir, siguin les que siguin les seves preferències, la voluntat dels altres i ofegar la seva per evitar la repressió.

Es per això que trobem insuficient i àdhuc perillosa, la solució accidental que vol donar-se al problema de Catalunya.

Les esquerres, vogueuen per la prèvia qüestió de la nostra personalitat; les dretes, oportunistes com sempre, eus aquí els resultats que en tenim, creuen arrencar uns beneficis aprofitant la feblesa del monarca.

Aquest mitjà, però, quan tots els partits esquerrans de l'actual Espanya constituïda incorporen en el seu programa les reivindicacions de Catalunya, i quan les actuals circumstàncies serien una esperança si podiem fer factible una solidaritat de procediment, ens sembla un obstacle que s'interposa entre nosaltres i l'horitzó que fitem, ja que és evident que la concessió que facin, per màxima que sigui, no tindrà cap garantia de perdurable estabilitat. Ademés podríem arribar a obtenir una quasi llibertat material; l'esperit però, essència de la vida, d'un poble, restaria pendent del fet material de l'altre poble.

I ens repugnaria també que haguéssim tingut de cercar la solució admetent, com a base, l'obra d'un règim que fou de vergonya.

No per això desconfiem de la bona fe dels que estant elaborant al projecte de l'Estatut de Catalunya, a la formació del qual hi han estat convidats tots els partits d'esquerra; dubtem però, si és que aquests últims hi consignen la seva manera de veure el problema íntegrament, sense desercions, que algun dels seus punts sigui prés en consideració.

El plet de Catalunya és quelcom de massa gran, de massa just, perquè a compta gotes s'hagin d'implorar gràcies reals.

Un poble, quan té raó, ha de saber imposar la seva voluntat. I quan és tota la voluntat d'un poble, la que s'exhibeix, deixa d'haver-hi oposició.

Adhuc Lerroux, el polític dels pactes i que no miren amb gens de simpatia, diu, que sostindrà que no es vol com a gràcia otorgada el que per raó, per justícia i per dret se'ns degui.

Els problemes de la vida, que acusen una essencialitat humana, troben, quasi sempre, en les situacions d'esquerra una afinitat.

Ara, aquesta comprensió, sembla serà possible i hem de tenir en compte; en apunts històrics d'aquest temps, tragisversant a caprici d'alguna conveniència, s'ens diu que les esquerres tingueren la culpa ahir de que siguem a on som; ara l'actitud d'aquestes, que forçosament haurà d'inhibir-se davant d'un problema tan capdal, per no interessar els seus radicalismes a la dreta, no sabem com es jutjarà.

Qui més qui menys—però tothom d'una manera deficient, està clar,—sap el que va succeir dies enrera a la presó Model de Barcelona. No és el primer cas i malauradament tampoc serà el darrer si no fem sentir tots la nostra enèrgica protesta a n'aquelles persones en mans de les quals està l'evitar-ho. Potser la nostra veu canirà en el desert (n'hi cauen tantes en terres d'Espanya!) però com a homes tenim el deure ineludible de protestar contra aquests instints més que troglodites que demostra posseir certa gent que conviu entre nosaltres. Es vergonyós que en plè segle XX i en una ciutat d'Europa (d'Europa, senyors!) tinguin lloc uns fets que segurament repugnarien a les mateixes tribus selvaiges.

Recordeu l'article amb aquests fets relacionat que publicàvem la setmana passada.

Una volta s'ha llegit allò, hom es pregunta si no haurem reculat deu segles en la història o si màgicament se'ns han endut a un país on les llums de la civilització no hi brillessin encara.

Precisament avui, que la majoria de les nacions cultes donen als llocs de reclusió un caire ben distint del que s'havia estilat fins ara; que s'esforcen a treure'n aquell aspecte primitiu de cosa brutal i feréstega i cada dia es dona un tracte més humà als presos; que va guanyant terreny la teoria de què al delinqüent, més que castigar-lo amb procediments bàrbars el que cal és corregir-lo per mitjà de les llums de la raó i les virtuds del treball; que els directors d'aquests reformatoris, més que un *cabo de varas* és un vertader guia i conseller dels reclusos, en fi, precisament avui que s'humanitza tot el sistema penal, no és doblement vergonyós que uns subjectes s'entossudeixin a perpetuar el record vivent de la Bastilla?

No sabem—ni interessa al cas—quina falta cometeren aquells pobres reclusos, víctimes dels bestials instints d'uns homes que no mereixen el nom de tals. Però tenim la ferma convicció que el dia que recobrin altra volta la llibertat, la Justícia (?) haurà de vigilar-los amb ull més despent encara. Es impossible que puguin reconciliar-se amb ella. Aquests homes han de dur, per sempre més, el corc de la rebeldia en les entranyes. Saborosos fruits, adquirits durant llur permanència a la presó! Si aquesta és l'eficàcia que han de tenir a Espanya, no valdria més que prescindir d'elles? I consti que no som anarquistes: reconeixem la lògica inevitable d'una autoritat, d'unes lleis i d'uns codis, però sempre que sien a l'altura de la civilització i no a un nivell inferior que el de les èpoques prehistòriques.

Recordi's Espanya que té un compromís colonial, que és l'encarregada de dur la civilització al nord d'Àfrica. Com podrem blasmar el tracte que els rifenys donaven als nostres presoners si a la Península mateix tolerem aquestes coses?

Es necessari, és del tot urgent que les autoritats i el poble en massa elevi als poders públics

A. DOT-ARXÉ